

## Posudek na bakalářskou práci Jitky Valečkové *Ztráta a znovunabytí dobré vůle u Augustina*

*Ústav filosofie a religionistiky, FF UK*

vypracoval: Jakub Jírša

Jitka Valečková (dále autorka) předložila k obhajobě bakalářskou práci s názvem *Ztráta a znovunabytí dobré vůle u Augustina*. Autorčinu motivaci vystihuje téma z oblasti praktické etiky, které představuje v samém úvodu: síla člověka „zvrátit svůj dosavadní způsob bytí“ a jeho schopnost „obrátit se k životu řádnému“ (s. 5). Rozpracování těchto témat autorka hledá v několika spisech svatého Augustina; hlavním z nich je spis složený ze tří knih *De libero arbitrio* (ostatní spisy jsou krátce představeny v Úvodu, s. 6-7). Velmi pečlivý rozbor *De Libero arbitrio* (a zejména první knihy) je hlavní osou celé práce.

Práce je jasně a přehledně strukturována do kapitol. Druhá (po Úvodu) kapitola se zabývá pojetím hříchu u Augustina (kap. 2., s. 8-18), jedná se o rozbor založený především na první knize *De Libero arbitrio* (dále *DLA*) a jejích úvahách blízkým platonizmem. Hřích, opak rozumnosti, je pak jasně definován jakožto „čin, jímž zanedbává bytost rozumová věci věčné, aby své úsilí obrátila k záležitostem dočasným“ (s. 17). V třetí kapitole pak autorka rozebírá klíčové téma, kterým je svobodná vůle a možnost svobodného rozhodování (s. 19-29). Toto je nesnadné téma, jelikož ani Augustinovy knihy nejsou v tomto ohledu zdaleka jednotné. Autorka se zde přiklání k výkladu z druhé a třetí knihy *DLA*, podle kterých veškerá svoboda volby padlého člověka spočívá ve svobodě k hříchu (s. 28). Tato značně pesimistická pozice přirozeně vyvolává mj. otázku po příčině tohoto stavu a možnosti jeho překonání. První otázka je rozpracována v kapitole čtvrté (s. 30-38), příčiny nešťastné situace jsou z autorčiny analýzy patrné dva: Adamův pád (s. 30-33) a k ní se přidružuje zatíženost zvykem hřešit (s. 36-38). Otázka možnosti osvobození člověka (kap. 5., s. 39-46) je poněkud obtížnější, avšak i zde autorka nachází jasnou odpověď. Je jí potřeba boží milosti, jakožto popud ke správnému činu.

Jedná se o velmi čtivě psanou a přehlednou práci a její hlavní těžiště tkví ve výkladu Augustinova spisu. Avšak autorka jasně prezentuje své vlastní úvahy a interpretace, které ukazují její filosofickou erudici. Práci pokládám za velmi dobrou a mám pouze několik drobných poznámek. Na stránce deset je uvedena definice špatného jednání jakožto lásky k záležitostem, „kterých může kdokoli pozbyt proti své vůli.“ Co není jasné a zasluhovalo by dalšího výkladu je význam onoho spojení *proti své vůli*. Podobně na stránkách devatenáct až dvacet by zasluhovalo věnovat více pozornosti vztahu nutnosti, přirozenosti či dobrovolnosti (resp. úmyslnosti) našeho pohybu ke zlému. Tyto pojmy jsou zde všechny na malém prostoru zmíněny, avšak bylo by dobré alespoň ukázat, jak se mají k sobě navzájem. Další, obdobnou nejasností je vztah ztráty vědění o správném a obtížností v konání dobra (s. 34). Obecnějším problémem je pak téma svobody, resp. samotná otázka, nakolik lze ještě Augustinovu interpretaci lidské svobody ještě přijmout jakožto svobodu.

V případě odkazu na Platónův dialog *Faidros* (s. 23) si nejsem jist, zda lze hovořit o dělení duše na myšlení, *vůli* a žádosti. Domnívám se, že interpretace „prostřední“ části duše jakožto *vůle* není šťastná. Podobně tak v poznámce pod čarou číslo 81: autorka v souvislosti s dialogem *Faidros* píše o dvou *pánech* uvnitř naší duše. Sókratův výklad přitom duši myticky zobrazuje jakožto

srostlé a okřídlené spřežení dvou koní a vozataje. Co či koho z této trojice autorka myslí *pány* je nejasné.

Tyto drobné nejasnosti však nikterak nekazí celkově dobrý dojem z předložené práce. Autorka se snaží vyrovnat i s obtížnými názorovými rozdíly mezi jednotlivými knihami *DLA* (viz s. 45 nn.). Jedině snad v závěru bych byl opatrnější, zda rozbor Augustinova textu skutečně odpovídá etickým otázkám, které si autorka klade. Avšak autorka jasně prokazuje dobrou znalost zpracovaného díla, schopnost práce se sekundární literaturou (které je sice nemnoho, avšak užita je s rozmyslem) a vlastní filosofickou erudici odpovídající požadavkům kladeným na bakalářskou práci.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jakožto výbornou.

Praha, 2.6.2007  
Jakub Jirsa

